Opłata pocztowa opłacona ryczałtem

Цана асобнага нумару **10** гр.

РОДНЫ КРАЙ

Орган Т-ва Беларускае Асьветы — выходзіць 2 разы ў месяц.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Езуіцкая вул. 6, кв. 2.

Прыймо інтэрэсантаў: у Сэкрэтар'яце ТБА—у будні ад 9—12 г. у Рэдакцыі „ ад 12—14 г.

Цана падпіскі з дастаўкай поштай: За год 2 зл. 50 гр.; за паўгоду—1 зл. 35 гр. за 3 месяцы — 75 грош.; за 1 месяц — 30 грош.

№ 10 (98) | Вільня, 13-га жніўня 1936 г. | Год 4-ты.

Неабходнасьць зямельнае рэформы.

I.

Справа зямельнае рэформы зьяўляецца адным з важных пытаньняў у дзяржаўным жыцьці, і таму ня дзіва, што гэнай справай цікавяцца як палітычныя, так і дзяржаўныя дзеячы.

Як пішуць газэты, урадовыя кругі гатуюцца да зямельнае рэформы ў шырокім разьмеры, прычым гэным пытаньнем асабліва цікавяцца і Гэнэральны Інспэктар Аружных Сілаў генэрал Рыдз-Сьміглы і прэм'ер генэрал Славой-Складкоўскі. Паводле ўрадовага праэкту першы пэрыяд зямельнае рэформы абыйме 4 гады і на гэты час дзяржаўны скарб асыгнуе каля 180 мільёнаў злотых, якія пойдуць на зямельную рэформу і на арганізацыю новых сялянскіх гаспадарак.

Патрэбныя дзеля рэформы запасы зямлі будуць узяты з дзяржаўных і задоўжаных прыватных двароў, якія будуць распарцэлёваны. Відаць Урад добра разумее, што зямельная рэформа ня толькі палепшыць цяжкое палажэньне вёскі, але адначасна скране з мёртвага пункту застой у розных галінах жыцьця і дасьць належны адпор гаспадарчаму крызысу, барацьбу з якім якраз і трэба пачаць з палепшаньня вясковага жыцьця.

Пры цяперашнім імкненьні кожнае дзяржавы да самаабслужаваньня, міждзяржаўны гандаль значна абмежыўся і таму разьвіцьцё прамысловасьці пэўных дзяржаў цесна лучыцца з павялічэньнем купчай сілы жыхарства тых-жа самых дзяржаў.

У Польшчы, жыхарства якой у пераважнай большасьці займаецца земляробствам, разьвіцьцё прамысловасьці ў вялікай меры залежыць ад дабрабыту сялянства, якое зьяўляецца галоўным спажыўцом фабрычных тавараў.

Вось чаму перадусім дзяржаўныя інтарэсы вымагаюць як найхутчэйшага правядзеньня зямельнае рэформы, што добра зразумеў сучасны Урад, лічучы зямельную рэформу аднэй з найважнейшых і найпільнейшых дзяржаўных спраў.

Такія намеры Ураду выклікалі пэўнае рэха ў прэсе розных кірункаў, прычым кансэрватыўныя газэты на розныя лады пачалі даказваць, што зямельная рэформа, абапёртая ці палучаная з парцэляцыяй існуючых двароў, не прынясе карысьці ані сялянам, ані Дзяржаве.

Зямельную рэформу прадстаўнікі гэтага кірунку разумеюць, як замену сучаснай вясковай цераспалосіцы на хутары і як забарону драбленьня сялянскіх гаспадарак.

II.

Хутар ці вёска?

Вось пытаньне, якое павінна быць вельмі асьцярожна, паважна ды ўсебакова разважана пры рэалізацыі зямельнае рэформы. Дагэтуль, нажаль, ніхто відаць ані з нашых сялян, якіх гэта перадусім павінна цікавіць, ані так зв. „земскія ўжэнды" над гэтым пытаньнем не затрымоўваліся, а, прыняўшы гатовую сталынінскую формулу хутарнае гаспадаркі, разьдзіралі жывы арганізм нашае вёскі на безалаберна раскіданыя хутары. У выніку гэтага неабдуманага шагу бачым разбураную вёску з тырчачымі, як пасьля пажару камінамі ды голыя агідныя будынкі хутароў. Шмат дзе ўжо сяляне пачынаюць праклінаць гэнае "дабрадзейства" так праведзенае зямельнае рэформы, але памагчы свайму гору ня могуць.

Прыймаючы пад увагу, што сучасная беларуская вёска з яе „цераспалосіцай" ды вузенькімі шнуркамі таксама з пункту гледжаньня рацыянальнае гаспадаркі мае шмат засьцярогаў, разглядзім пытаньне ўпарадкаваньня зямельнага карыстаньня больш падрабязна.

Вёска-гэта форма сужыцьця, створаная свабоднай воляй чалавека, а не прадукт нейкага загаду тае ці іншае дзяржаўнае ўстановы. Вёска—гэта натуральная форма сужыцьця, створаная чалавекам, як адзінкаю па псыхіцы сваёй грамадзка-сацыяльнаю.

У сучасны мамэнт, калі на надзельным вучастку жыве не адна сям'я, а часта дзесяць, на вёсцы рацыянальная гаспадарка стала немагчымай, гэта праўда, аднак ня трэба забываць, што такі стан рэчы ня быў заўсёды. Быў-жа час, калі на надзеле жыла адна сям'я, а надзел у некаторых мясцох даходзіў да 30-40 дзесянцін. Чаму-ж тады, калі яшчэ ня было зямельнага голаду, калі на такіх вялікіх надзелах можна было будаваць зусім добрыя хутарныя гаспадаркі, людзі выбралі сабе вясковую форму? Ці-ж хутар гэта вытвар сталынінскага „гэнія", а дагэтуль людзі ня стыкаліся з такою «цудоўнаю» формаю зямельнае гаспадаркі? Не, бо-ж яшчэ у глыбокай мінуўшчыне мы таксама спатыкаемся з невялікімі самастойнымі фальваркамі—хутарамі.

Аднак чамусьці гэткая форма гаспадарак не пашырылася, а засталася вёска. Тое, што ўспомненыя надзелы, скажуць мне, засталі ўжо вёску гатовую, ня можа падважыць свабоднага выбару такое формы чалавекам, бо-ж нават у пазьнейшыя часы, калі нейкая грамада людзей купляла супольна маёнтак, а такіх выпадкаў мы знаем шмат, дык пераважна сялілася грамадою—ў вёсцы, а не на хутарох. Нават у часы таго-ж аслаўленага Сталыпіна, калі хутарная сыстэма была неабходным варункам для таго, каб атрымаць пазычку на зямлю пры парцэляцыі маёнткаў з так званага „Крестьянскаго Поземельнаго Банка", сталыпінская норма зямельных участкаў (даўжыня да шырыні ня менш як 5:2) існавала толькі на паперы, бо-ж фактычна сяляне надзел гэны пасьля рабілі самі паводле разумнага з пункту гледжаньня гаспадарчага выкарыстаньня характару той ці іншай зямельнай плошчы.

У вёску гнаў нашых сялян ня нейкі закон, а інстынкт самазахаваньня ды зразуменьне сілы грамады. Калі ў сучасны мамэнт, пры грамадзкім ладзе сужыцьця, культура на нашай вёсцы вельмі і вельмі ня высокая, дык што-ж было-б тады, калі-б людзі жылі на бязлюдзьдзі, параскіданыя па пушчах ды балотах?

Ці-ж пры хутарнай сыстэме можна гаварыць аб палепшаньні дарогаў, арганізацыі народных дамоў, бібліятэкаў, чытальняў, лазьняў,коопэратываў, электрычнага асьвятленьня, тэлефонаў і т. п. культурных здабычаў, без каторых чалавек проста зьдзічэе?

А школьная асьвета, якая ў Польшчы фармальна зьяўляецца абавязкавай? Ці-ж пры застасаваньні хутарнае гаспадаркі магчыма будзе арганізаваць больш-менш правільную пастаноўку нават пачаткавае школы самай нізкай ступені?

Калі нават у сучасны мамэнт у вёсках адсутнасьць дзяцей у школе ўвясну ды ўвосень часта даходзіць да 80%, дык што-ж было-б пры хутарнай сыстэме? Такое самае зьявішча хіба было-б праз цэлы год, а мо' зімою наглядалася-б нават яшчэ большая адсутнасьць, бо-ж сьнежныя завеі пры бездарожжы зусім адрэзалі-б шмат якія хутары ня толькі ад школы, але і ўсяго сьвету.

З гаспадарчага пункту гледжаньня хутарная сыстэма можа на нейкі час і дала-б пэўнае палепшаньне, але пры найлепшых варунках — толькі на пэўны час, а пасьля магло-б наступіць яшчэ большае пагоршаньне, бо-ж хутарная сыстэма не разьвязвае ані беззямельля ў сувязі з павялічэньнем насельніцтва, ані безрабоцьця. Малазямельле і безрабоцьце змушаюць селяніна шукаць іншых спосабаў заработку апрача ральлі, змушаюць яго перадусім да арганізацыі народнага промыслу, каторы, як ведама, ня толькі павінен абмежавацца так званымі „самадзеламі", а павінен пашырацца на іншыя галіны вытворчасьці.

З усяго вышэйсказанага трэба прыйсьці да вываду, што хутарная сыстэма не разьвязвае балючага пытаньня малазямельля і безрабоцьця і дзеля гэтага пры рэалізацыі зямельнае рэформы трэба над гэтым падумаць.

Зразумела, што з гаспадарчага пункту гледжаньня сучасны стан вёскі таксама немагчымы і дзеля гэтага трэба шукаць нейкага іншага выхаду. Трэба кардынальна зьмяніць усю сучасную форму зямельнага карыстаньня, надаўшы ёй характар коопэрацыі. Аб гэтым пытаньні і пагаворым у наступным нумары „Роднага Краю".

У Гішпанскім катле.

Гішпанская хатняя вайна з кожным днём пашыраецца, захопліваючы ў сваю арбіту іншыя дзяржавы, а перадусім: Італію, Францыю, Англію, Нямеччыну ды Маскву. Пры гэтым часьць дзяржаваў стаіць на баку сучаснага гішпанскага ўраду, часьць — на баку паўстанцаў.

Шмат для каго зьяўляецца незразумелым, чаму гэныя дзяржавы лезуць у хатнія справы гішпанцаў. Прычым вытвараецца ўражаньне, што на гішпанскай тэрыторыі адбываецца выключна палітычная барацьба фашызму з камунізмам. У пэўнай ступені, зразумела, ідзе барацьба палітычная, аднак зацікаўленым дзяржавам залежыць ня толькі на тэй ці іншай форме сацыяльнага ладу ў Гішпаніі (як у гэным зацікаўлены самі гішпанцы), а таксама, а мо' і найбольш, аб свае собскія інтарэсы.

Аб гэтым сьведчыць перадусім тактыка Францыі: левы францускі ўрад Блюма рад-бы памагчы леваму ўраду Гішпаніі, аднак, ня ведаючы сёньня, хто возьме верх, стараецца падгаварыць ін-

(Працяг на 2 стр.)

шыя дзяржавы захоўваць нэйтралітэт.

Справа ў тым, што Францыя найбольш зацікаўлена ў тым, каб хатняя вайна ў Гішпаніі як найхутчэй скончылася, незалежна ўрэшце ад таго, хто выйдзе пераможнікам. Францыя зацікаўлена ў Гішпаніі перадусім сваім *капіталам*, які сягае *да 6 мільярдаў франкаў.*

Трэба ведаць, што Гішпанія, маючы тэрыторыю ў 5 разоў большую ад Польшчы, мае ўсяго 22 мільёны насельніцтва ды вялікае натуральнае багацьце. Сваіх капіталаў у сучасны мамэнт Гішпанія ня мае і дзеля гэтага зьяўляецца вялікім рынкам збыту і прыманкі для іншых загранічных капіталаў, а перадусім францускага ды ангельскага. Усе амаль прамысловыя аб'екты, як: чыгункі, трамваі, электроўні, газоўні, тэкстыльныя фабрыкі і г. д.—ўсё гэта становіць маемасьць францускіх і ангельскіх капіталістаў. Вось чаму кожны пушачны снарад, які падае на гэныя аб'екты з таго ці іншага боку, ўсё роўна б'е перадусім па Францыі ды Англіі.

Зусім іншае становішча ў гэтым пытаньні займае нямецкі капітал. Дагэтуль Нямеччына вельмі мала гаспадарча была зьвязана з Гішпаніяй, дзякуючы канкурэнцыі Францыі і Англіі і дзеля гэтага ў сучасны мамэнт якраз ёй залежыць на тым, каб зруйнаваць сваіх канкурэнтаў. Вось чаму Нямеччыне залежыць на як найбольшым разбурэньні Гішпаніі. Вось чаму Гітлер усімі сіламі стараецца падтрымаць гішпанскіх паўстанцаў. Ён добра ведае, што толькі тады, калі перамогуць паўстанцы, для нямецкага капіталу адчыніцца шырокае поле дзейнасьці.

І калі Муссоліні шукае ў Гішпаніі, можна сказаць, выключна палітычнай здабычы (Гішпанскае Марокко), то якраз Нямеччына зацікаўлена амаль што выключна гаспадарчымі інтарэсамі.

А ў выніку усіх гэных капіталістычных комбінацыяў ракою льецца кроў гішпанскага работніка і гішпанскага селяніна.

Дружына Беларускіх скаўтаў ім. Фр. Багушэвіча.

У беларускім жыцьці важным здарэньнем зьяўляецца кожнае новае заснаваньне нейкае арганзацыі — важным дзеля таго, што яно сьведчыць аб ахвоце да працы, якое праяўляецца ў нашым грамадзянстве. Нажаль гэтыя здарэньні вельмі рэдкія і таму няма нічога дзіўнага, што аб іх шмат гаворацЬ, а нават і пішуць.

У свой час шмат пісалася пра новую арганізацыю нашае моладзі — Беларускі Скаўтынг. Беларускія часопісі розных кірункаў, інфармуючы сваіх чытачоў аб залажэньні Дружыны, сьцвярджалі,што ідэалы скаўтаў карысныя для нашага народу і аднагалосна жадалі маладой арганізацыі, каб яна шчасьліва перамагла ўсе перашкоды і належна павяла сваю карысную працу.

Цяпер, калі відаць, што Дружына Беларускіх Скаўтаў што-раз больш разьвіваецца і што-раз шырэй разгортвае сваю дзейнасьць, зусім ня думаючы кідаць яе, спатыкаючы пэўныя перашкоды (як гэта ўжо некалі здаралася з падобнымі арганізацыямі ў Вільні і на правінцыі),— варта напісаць аб ёй некалькі слоў.

Дружына Беларускіх Скаўтаў ім Фр. Багушэвіча пакуль што вядзе сваю працу выключна сярод вучнёўскае моладзі і таму, зразумела, цесна зьвязаная з Віленскай Беларускай Гімназіяй, кіраўніцтва якой апякуецца скаўтамі ад мамэнту залажэньня іх арганізацыі.

Беларускі Скаўтынг паўстаў з ініцыятывы гуртка вучняў старэйшых клясаў В.Б.Г. Гэтая моладзь добра зразумела патрэбу пашырэньня высокіх скаўцкіх ідэалаў у нашым грамадзянстве і таму энэргічна ўзялася за працу.

Гістарычным днём паўстаньня Дружыны імя Багушэвіча зьяўляецца дзень 6 сакавіка 1935 г., калі адбылася першая сходка яе сяброў, якіх было ўсяго 12 чалавек. Адразу пасьля гэтага пачалася жвавая арганізацыйная праца ўнутры дружыны і прапаганда скаўцкіх ідэалаў, правоў і заданьняў звонку яе. У выніку — ужо ў красавіку, г. зн, за месяц, лік скаўтаў даходзіць да 26.

Ад першага траўня 1935 г. Дружына Бел. Ск. ім. Фр. Багушэвіча ўвайшла як сябра ў Саюз Польскіх Скаўтаў (Z.H.P.), бо інакшай нашая Дружына не магла-б належыць да Міжнароднага Скаўтынгу. Кіраўніцтва Польскіх Скаўтаў беларускім дружыновым назначыла К. Паўля, вучня ВБГ.

З гэтага часу ў Дружыне вядзецца нармальная грамадзкая і ўзгадаваўчая праца. Адбываюцца спэцыяльныя лекцыі на тэмы з гісторыі, літэратуры і геаграфіі Беларусі (на гэтыя прадметы сучасная школьная праграма пакідае няшмат месца і таму дзейнасьць скаўтаў у гэтай галіне вельмі важная). На іншых лекцыя і „гутарках" скаўты пазнаюць скаўцкае права і забавязаньні (пераклад міжнароднага „Ск. пр. і заб." на беларускую мову ўжо зроблены адным з другаў). На даволі частых зборках скаўты адбываюць скаўцкую муштру, якая мае на мэце здысцыплінаваць іх.

Рада Дружыны апрацавала ўзор вопраткі для беларускіх скаўтаў. У вопратцы важнай часткай зьяўляюцца нацыянальныя адзнакі, праэкты якіх апрацавалі скаўты з дапамогай беларускага мастака грам. Сергіевіча. Таксама, пры ўчасьці старэйшага грамадзянства, скаўты апрацавалі беларускую тэрміналёгію для каманды.

У чэрвені 1935 г. выйшаў першы нумар сьцен-газэты Дружыны— „Беларускі Скаўт". Сёлета ў скаўцкай сьвятліцы зьявіліся далейшыя, багатыя зьместам, нумары гэтае часопісі малядняка.

Дружына не абмежылася толькі працай унутры, але здолела зрабіць таксама і ўдалыя вонкавыя выступленьні.

На Агульнаскаўцкім Зьлёце ў Спале (1935 г.), дзе нашыя скаўты здабылі сабе папулярнасьць прыгожым пяяньнем мэлёдыйных народных песьняў, абоз беларусаў быў залічаны да найлепшых (катэгорыя „А"), а скаўцкі бег з перашкодамі—„чубчыкі", як іх празвалі на абозе, скончылі з добрым вынікам, што ўдалося толькі некалькім дружынам.

У кастрычніку мінулага году ў міжшкольных каяковых выперадках на Вільлі першае месца ў групе малодшых здабываюць два скаўты з Беларускай Дружыны.

У віленскіх скаўцкіх васеньніх бегах першае месца заняў ізноў-жа беларускі аддзел, хаця было шмат канкурэнтаў.

Усё гэта сьведчыць аб тым, што з пункту гледжаньня фізычнага разьвіцьця скаўтынг даў моладзі вельмі шмат. А гэта-ж якраз адно з яго найважнейшых заданьняў — выхаваць чалавека, у якога „ў здаровым целе—здаровы беларускі дух".

Належачы да Саюзу Польскіх Скаўтаў, другі з Дружыны імя Фр. Багушэвіча ні на хвіліну не забываюцца, што яны беларусы, і падчырківаюць гэта ладжаньнем розных нацыянальных імпрэзаў, як акадэміі, літэратурныя зборкі і г. д. З гэтых імпрэзаў варта адзначыць дзьве найважнейшыя.

15 лістапада 1935 г. нашыя скаўты зарганізавалі сьвяткаваньне 15-тых угодкоў Слуцкага паўстаньня. На сьвяткаваньні інж. Бусел, б. учасьнік гэтага паўстаньня, прачытаў аб ім рэфэрат. Вечар адбыўся ў залі гімназіі ў прысутнасьці школьнае моладзі і гасьцей.

25-га сакавіка 1936 г. у скаўцкай сьвятліцы адбылося ўрачыстае сьвяткаваньне ўгодкаў Абвешчаньня Незалежнасьці Беларусі. У праграму ўвайшлі прамовы, рэфэраты і песьні ў выкананьні скаўцкага хору.

Адным словам — Дружына імя Багушэвіча працуе.

Нажаль, у сваёй энэргічнай працы Беларускі Скаўтынг часта сустракае матэр'яльныя перашкоды, якія гэтую працу часткова паралізуюць. Каб памагчы маладой арганізацыі, старэйшае грамадзянства ў лютым 1936 г. залажыла Гурток Прыяцеляў Беларускіх Скаўтаў, мэтай якога зьяўляецца маральнае і матэр'яльнае падтрыманьне беларускае Дружыны. Тымчасам гэты Гурток невялікі, але трэба думаць, што ён хутка разаўецца так, як разьвілася самая Дружына імя Багушэвіча, у якой ёсьць цяпер звыш 40 чалавек.

На заканчэньне варта яшчэ зазначыць, што да гэтага году да Беларускага Скаўтынгу належылі выключна хлопцы. Але перад канцом сёлетняга школьнага году, дзякуючы энэргіі некаторых вучаніц В. Б. Г., аснавалася і жаноцкая скаўцкая дружына, якая аднак не змагла яшчэ разьвіць сваю працу.

Здаровыя скаўцкія ідэалы абхапляюць што-раз большыя кругі беларускае школьнае моладзі. З часам яны перанясуцца з гораду на вёску, і тады ўсё часьцей ды часьцей панясецца праз густыя лясы і—цьвітучыя сенажаці Беларусі энэргічны кліч: „Будзь гатоў!" —

Малады.

З правінцыі.

В. Запольле, Карэлічанскае валасьці.

Каля нас і моладзь і старэйшыя людзі сьвядомыя беларусы. Мусіць дзеля гэтага мы ня маем спачуцьця з боку тых людзей, якія, здавалася-б, павінны памагаць нам „стацца людзьмі". Так, прыкладам, у нашай вёсцы адчынілі беларускую школу, але кіраўнік школы, ня гледзячы на тое, што школа адчынена школьнымі ўладамі, загадаў якіх ён павінен слухацца, з пагардай трактуе нашую мову, нашых дзяцей і варожа адносіцца да ўсяго беларускага. Гэткія яго адносіны паралізуюць тыя намеры, якія мелі школьня ўлады, адчыняючы школу.

Ня лепш адносяцца да людзей і нашыя праваслаўныя духоўнікі ў нашых прыходах. Заместа навучаньня яны выдумляюць на людзей розныя няіснуючыя рэчы і гэтым адбіваюць народ ад царквы. Вось таму ў царкву каля нас мала хто ходзіць—ня йдзе моладзь, ня йдуць і старэйшыя, бо-ж крыкам аніяк не загоніш у царкву. Дзіўна і незразумела, чаму ўсё так робіцца. *К—ін.*

Сацыялісты у „краі сацыялізму".

»Соціалистическій Вѣстник", маючы як ведама добра наладжаную падпольную інфармацыю з савецкага жыцьця, зьмяшчае ў нумары 13 вельмі цікавыя дадзеныя аб палажэньні ўСССР сацыялістаў,

„Апублікаваньне канстытуцыі, — піша „Вѣстник", — і шматлікія гутаркі аб правох грамадзяніна і нават аб асабістай нятыкальнасьці сацыялістаў, якія знаходзяцца ў ссылцы і вастрогах, пакуль што адбіліся вельмі арыгінальна. Па нечай дырэктыве ці то прыпадковых абставінах, амаль усюды, на сацыялістаў пасыпаліся новыя беды і з аднаго месца перасылаюць іх у другое, саджаюць ізноў сасланых у вастрогі, пазбаўляюць права на працу, заганяюць іх у глухія куткі. Палажэньне людзей, якія нясуць гэты крыж ужо 10—15 гадоў сапраўды трагічнае

Актуальная справа.

Польскія газэты розных кірункаў (апрача крайніх левых) амаль у кожным нумары б'юць трывогу з прычыны пашырэньня камунізму. „Разрост камунізму пагражае Дзяржаве", „Недапушчальная падатлівасьць грамадзянства на прапаганду Камінтэрну", „Пагроза сьмерці ад чырвонай заразы" — такія і падобныя да іх загалоўкі, друкаваныя вялізарнымі літарамі, кідаюцца ў вочы кожнаму, хто, праходзячы каля вулічных кіоскаў, зьверне ўвагу на вывешаныя ў іх газэты.

Чытаючы артыкулы пад гэтымі трывожнымі загалоўкамі, можна лёгка заўважыць адно вельмі характэрнае зьявішча — большая частка іх аснавана на карэспандэнцыях з вёскі. І ў гэтым няма нічога дзіўнага, бо незарганізаваная з грамадзкага пункту гледжаньня і прытым вымучаная гаспадарчым крызысам вёска прадстаўляе матэр'ял шмат больш падатны камуністычнай прапагандзе, чым горад.

Камінтэрн, здаецца, зразумеў гэта—ён шле на польскую вёску цэлыя арміі сваіх агітатараў і засыпае яе сотнямі тысяч сваіх „бібулак".

Ня мінае камуністычная прапаганда і беларускае ці ўкраінскае вёскі. Наадварот, тут вядзецца яшчэ шырэйшая акцыя, бо тут жыхарства больш незадаволенае—гэта-ж нацыянальныя меншасьці.

Камуністычная прапаганда на вёсцы дасягае мэты. Камунізм пашыраецца і, сапраўды, пачынае пагражаць будучыні Дзяржавы, заклікаючы жыхарства да выступленьняў супроць ураду і г. д.

Пашырэньню камунізму спрыяе перадусім вельмі карысная для яго пасыўнасьць грамадзянства. Праўда, права прадбачыць суровыя кары для камуністаў і старанна змагаецца з імі, але гэтага мэтаду барацьбы мала.

Для змаганьня з ўплывамі Камінтэрну мала судовага перасьледваньня і караньня камуністаў і псэўдо-камуністаў. Часта суровы прысуд абвінавачанага ў камунізме выклікае ў сялянскай масе зусім адваротнае ўражаньне.

Калі-б у вёсцы знайшоўся нейкі сьведамы чалавек, маючы давер сялян, дык ён мог-бы лёгка перамагчы сваімі разважнымі пэўнымі словамі ўплывы камуністычных агітатараў. Такім чалавекам можа быць перадусім інтэлігент—вучыцель ці ўрадовец. Нажаль, на беларускай вёсцы гэтыя асобы зусім ня маюць даверу сялян, бо яны людзі зусім чужыя для нашага селяніна. Таму яны і ня маюць на вёску аніякага ўплыву.

На месца чужых сялянам „душой і целам" інтэлігентаў трэба было-б выслаць на вёску людзей, знаёмых з варункамі жыцьця і працы ў нашай вёсцы, якія роднай мовай і шчырым зразуменьнем патрэбаў селяніна здабудуць яго давер. Гэтыя людзі пэўне здолеюць перамагчы шкодную для Дзяржавы камуністычную прапаганду.

На вёску, як ведама, сыплюцца сотні, тысячы розных адозваў, брашурак, і іншай „бібулы", якая даходзіць усюды. Тоненькая, густа задрукаваная карталюшка пераходзіць з рук у рукі, з хаты ў хату, з вёскі ў вёску і, апісваючы яскравымі хварбамі пераважна выдуманыя здарэньні, здабывае для камунізму што-раз новых сымпатыкаў. „Бібула" мае вялікі давер у сялян, бо яна пішыцца пабеларуску, а на нашую вёску наагул рэдка заглядае беларускае друкаванае слова. Польская-ж прэса ці кніжка ня дзеіць на беларуса і не пераконвае яго. Для пераможнага змаганьня з уплывамі рознай „бібулы" на нашай вёсцы патрэбна роднае—беларускае — друкаванае слова, якое-б часта і сыстэматычна, без „прапажаў у дарозе", даходзіла да селяніна, усьведамляючы яго нацыянальна, грамадзка

Троцкісты ў менскай „Звезде“.

Заслужаны камуніст Сьцеркін' рэдактар менскай газэты „Звезда“, афіцыяльнага органу цэнтральнага камітэту камуністычнай партыі Беларусі, зводьнены з займанага становішча; ён прызнаны „покровителем и пособником“ контр рэвалюцыйнай групы троцкістаў, якая зьвіла гняздо ў гэтай газэце. У групу ўваходзілі: заступнік галоўнага рэдактара „Звезды“ актыўны вамаскованы троцкіст Розэнблюм, заўзяты вораг савецкае ўлады Баскакаў, троцкіст Цыпкін і г. д. Усе яны „карысталіся сваім палажэньнем для контр-рэвалюцыйнай працы“. („Праўда“).

Новай закон аб вайсковай службе у СССР.

ЦІК-ам СССР абвешчана наступная пастанова:

1) Замест дасюль дзеючага закону аб абавязковай вайсковай службы пастанавіць, што да адбываньня вайсковай павіннасьці грамадзяне паклікаюцца пасьля сканчэньня 19 гадоў (замест 21 году);

2) Запрапанаваць наркому абароны СССР пераход да прызыўнага веку ад 19 гадоў зьдзейсьніць у працягу 4 гадоў — ад 1936 году да 1939 году ўключна, прызываючы штогод па паўтара гадавых прызыўных контыгэнтаў.

У бягучым годзе поўнасьцю будзе прызваны контыгэнт 1914 году і палова контыгэнту 1915 г.

Дыктатура ў Грэцыі.

У Грэцыі на днях урад са згоды караля расьпусьціў парлямант і ўвёў дыктатуру, абвяшчаючы ўвесь край на ваенным палажэньні. Такі свой пастулак грэцкі ўрад тлумачыць тым, што, быццам, у краі вельмі ўзмоцніліся камуністычныя ўплывы, якія абхапілі сабой значную частку паслоў распушчанага парляманту. Аб пашырэньні камуністычных уплываў у краі найлепш сьведчыць, па думцы ўраду, факт спадзяванай агульнай забастоўкі работнікаў і служачых.

Каб перашкодзіць агульнай забастоўцы, урад абвесьціў служачых на жалезных дарогах і на пошце мабілізаванымі і таму гэныя служачыя за свае праступкі будуць карацца паводле ваенных законаў. У краі пакуль што цішыня.

Арабы ня могуць супакоіцца.

Як паведамляюць з Ерусаліму, 12 г. м. адбудзецца сход галоўнага арабскага камітэту, на якім будзе разважацца пытаньне аб скліканьні канфэрэнцыі палестынскіх арабаў дзеля разгляду палажэньня ў Палестыне. Большасьць арабскіх правадыроў намерана выказацца за прадаўжэньне забастоўкі.

— —

У ваколіцах Наблюсу здарылася самаходная катастрофа, выкліканая ўзрывам міны. У часе катастрофы згінуў адзін афіцэр, а тры пасажыры былі ранены.

З краю.

Прыймо ў вышэйшыя школы. Згодна з новым распараджэньнем міністра асьветы, пры прыйме ў вышэйшыя школы ў 1936-37 школьным годзе будзе брацца наступная аплата:

На канцэлярскія расходы — 10 зл., за лекарскае пасьведчаньне—4 зл., уступная плата—80 зл. і за ўступныя экзамены — па 10 зл. за кожны прадмет.

Платы за навуку ў політэхнічных інстытутах, вышэйшых сельска-гаспадарчых школах, горных акадэміях і мэдыцынска-вэтэрынарных акадэміях установлена ў разьмеры 230 зл. у год, у унівэрсытэтах і стоматолёгічных (хваробы ямы вуснай і зубоў) акадэміях — 200 зл. у год і ў акадэміях мастацкіх—160 зл. у год.

Незаможныя студэнты могуць складаць заявы аб адсрочках і палёгках. Факультэтныя Рады могуць дазволіць незаможным студэнтам уносіць плату за навуку ратамі.

Пяршынство пры атрыманьні палёгак будуць мець дзеці дзяржаўных урадоўцаў, сялян і вайсковых.

Распараджэньне міністра асьветы, якое рэгулюе плату за навуку ў вышэйшых школах, уваходзіць у жыцьцё з днём 1 кастрычніка г. г.

Новыя паштовыя маркі. Хутка ў Польшчы будуць выпушчаны новыя паштовыя маркі з партрэтам генэральнага інспэктара арміі ген. Рыдз-Сьміглага.

Новы правапіс і школьныя падручнікі. Міністэрства Рэлігійных Справаў і Асьветы выдала абежнік з загадам увядзеньня новага правапісу ў школьныя падручнікі, прызначаныя для трэцяй і чацьвертай клясаў пачатковых школаў другой ступені. Ува ўсіх падручніках, каторыя будуць зацьверджаны для карыстаньня імі пасьля 1 кастрычніка 1936 году, стары правапіс застанецца ў сілі да 1 кастрычніка 1940 г. Кнігі, друкаваныя па старому правапісу і знаходзячыяся ў бібліятэках, пакідаюцца ў іх да таго часу, пакуль зробяцца зусім няпрыгоднымі да ўжытку.

Заклік Галоўнага Каманданта Легіонаў. Галоўны Камандант Саюзу Польскіх Легіонаў палк. Адам Коц зьвярнуўся да насельніцтва з заклікам, у каторым падчырківае, што ў сьвяткаваньні дня 15-га верасьня, якое зьяўляецца сьвятам польскага салдата, павінны прыняць учасьце шырокія кругі польскага грамадзянства, бо сьвяткаваньне ўгодкаў „Цуду на Вісьле“ павінна быць усенароднай урачыстасьцяй, значэньне каторай ня зможа зьменшыць ніякая партыйная фразэолёгія.

Дзьве рады.

Прэ а абвесьціла аб нясумленнасьці аднаго з калектараў Дзяржаўнай Лётарэі ў Вжэсьні, нейкага Хаіма Шынкэлеўскага. Справа прадстаўлялася наступна: Генэральная Дырэкцыя Дзяржаўнай Лётарэі атрымала прыватнае паведамленьне аб тым, што Шынкэлеўскі маніўся ашукаць ігрока камунікуючы яму, што на яго лёс паў выйгрыш 250 зл. замест 2 500 зл. Генэральная Дырэкцыя, не чакаючы на рэклямацыю зацікаўленага ігрока, выдэлегавала зараз-жа ў Вжэсьню свайго інспэктара, каторы сьцьвердзіў, што калектар выскрабаў у ўрадовым сьпісе выйгрышаў адзін нуль у лічбе 2500, а так-жа і тое, што ён ужо перад гэтым ня выплаціў гэтаму самаму ігроку невялікі выйгрыш.

Дзякуючы гэтай інтэрвэнцыі, ігрок нічога не страціў, затое Шынкэлеўскі перастаў быць калектарам, а яго асобаю заняўся пракуратар.

Не зважаючы на энэргічнае перасьледаваньне Генэральнай Дырэкцыяй Дзяржаўнай Лётарэі ўсякіх падобнага роду праяваў, трапляюцца, нажаль, яшчэ нясумленныя калектары. Гэткія выпадкі зьяўляюцца што праўда рэдкімі, бо-ж усе калектары — гэта салідныя і адказныя купцы, але згінуць яны амаль зусім толькі тады, калі ігракі будуць дапамагаць Генэральнай Дырэкцыі ў барацьбе з імі і будуць паведамляць яе аб усіх заўважаных неправільнасьцях. Гэта павінны яны рабіць у сваім-жа ўласнам інтарэсе

Вось прыкладам, тры гады таму назад здарылася, што адзін з ігракоў меў адну чвертку лёсу, на які паў большы выйгрыш; пасьля законнай дваццаці працэнтнай адлічкі належалася яму трыццаць тысячаў злотых. Да гэтага ігрока прыйшоў аднак былы варшаўскі калектар, нейкі Давід Гольдбэрг і заявіўшы, што яму належыцца „правізыя“ пяць тысячаў зл., адлічыў сабе гэтую суму ад выйгрышу.

Ігрок, каторы відаць уважна не прачытаў правілаў, якія зьмешчаны на адваротнай старане чверткі лёсу і выразна сьцьвярджаюць, што ніякіх адлічак апрача дваццаці працэнтаў рабіць нельга, — толькі праз нейкі час зразумеў, што стаўся ахвярай эксплёататары. Пачаў, ясна, рабіць захады, каб вярнуць назад сваю страту, але пажаданы вынік, зразумела, асягнуў толькі пасьля таго, як зьвярнуўся да Генэральнай Дырэкцыі з просьбай дапамагчы яму ў гэтай справе. Калі-б ён гэта зрабіў зараз-жа, дык ня прышлося б яму чакаць гэтак доўга на грошы, не зважаючы нават на тое, што Генэральная Дырэкцыя ўжо даўно пазбавіла Давіда Гольдбэрга калектуры, ведаючы, што ён не заслугоўвае на давер.

З усяго вышэйсказанага вынікаюць дзьве рады для ігракоў: трэба пазнаёміцца з лётарэйнымі правіламі, каторыя можна знайсьці ў кожнай калектуры і скарочаны зьмест каторых пададзены на кожнай чвертцы лёсу і — трэба аб усіх выпадках, адносна каторых паўстае падазрэньне нясумленнасьці, паведамляць Генэральную Дырэкцыю Дзяржаўнай Лётарэі.

Аб гэтых радах просім памятаць пры аднаўленьні лёсаў для трэцяй клясы, цягненьне каторай пачнецца 13 г. м.

На гішпанскім фронце.

Чужаземцы, якія прыбылі з Гішпаніі ў Парыж разказываюць, што братабойчая вайна на Пірынэйскім паўвостраве прыймае ўсё болей і болей жорсткі характар. Абедзьве стараны расстрэліваюць сваіх праціўнікаў тысячамі. Усе дзеля гэтага з нецярплівасьцяй чакаюць рашучага бою, які прынясе перамогу ці то ўраду, ці паўстанцам.

У сучасны мамэнт усякія спробы пагадзіць паўстанцаў, якія імкнуцца, як заявіў сам генэрал Франко, увясьці ў Гішпаніі фашыстоўскі лад, з урадовымі войскамі, якімі кіруюць агенты III Інтэрнацыяналу, зьяўляюцца нярэальнымі. Ня гледзячы на гэта некаторыя эмігранты аднак пакладаюць вялікія надзеі на б. гішпанскага прэзыдэнта Замору, які 11 г. м. прыбыў у Парыж. У 1931 г. Замора быў галоўным віноўнікам упадку гішпанскай манархіі Альфонса XIII, але ў лютым бягучага году ён сам павінен быў пайсьці ў сьлед б. караля.

— —

Лічба раненых з 9-га жніўня г. г. у двух прыватных шпіталях дасягнула 1035 чалавек.

— —

Міністар замежных спраў Злучаных Штатаў Паўночнай Амэрыкі атрымаў ад амэрыканскіх дыплёматычных прадстаўнікоў у Гішпаніі тэлеграму, у якой падчырківаецца, што палажэньне ў сталіцы Гішпаніі—Мадрыце вельмі сур'ёзнае. Недалёка амэрыканскага пасольства чутны частыя стрэлы. Каля 20 амэрыканскіх падданых намераны скарыстаць з апошняй нагоды і пакінуць Валенсію на крэйсеры „Кінэсэй“.

— —

З арагонскага фронту паведамляюць, што 11 г. м. раніцай на ўсход ад Хуэскі пад Монтэ Арагон пачалася гарматная дуэль, якая трывала 7 гадзін. Паўстанцы панясьлі вялікія страты. Урадовым войскам удалося прасунуцца да мясцовасьці Лёпрозано, на поўнач ад Альбэро Альто.

— —

Штаб паўстанцкіх войскаў пацьвярджае вестку аб прыбыцьці ў Тэтуан 21 самалёту падчырківаючы, што гэта гішпанскія аэрапляны. У канцэлярыях штабу можна паба-

---

і палітычна, расказваючы яму пра сутнасьць розных грамадзкіх кірункаў і такім чынам вызваўляючы яго ад уплываў камунізму.

Ізноў-жа выдатнае разьвіцьцё радыяфоніі ў беларускіх вёсках, якое наступіла дзякуючы стараньню Польскага Радыя, абнізіўшага цану абонамэнта для вёскі да 1 зл. у месяц, выкарыстоўвае Камінтэрн для мэтаў свае прапаганды. Карэспандэнты розных газэтаў пішуць з усіх куткоў, што нашая вёска шмат закупляе крышталковыя а нават і ляmповыя радыёапараты, легалізуе іх на пошце, плаціць залатоўку на месяц і... слухае з усяе польскае праграмы толькі вячэрнюю газэту, ды і то не заўсёды. Рэшта часу на антэне вяскоўага беларуса амаль без перарыву знаходзіцца Менск, а часам Масква, сіла і засяг якіх вельмі вялікія. Польскія газэты робяць адсюль вывад, што „кожны беларус—камуніст“ і толькі таму ён слухае „чырвоныя“ станцыі.

Ці гэта праўда? Ці ў гэтым зьявішчы вінавата толькі „бязьмежнае скамунізаваньне беларускіх сялян?

Бязумоўна—не.

Калі аб'ектыўна разгледзім гэтую справу, дык пераканаемся, што тут ёсьць віна і кіраўніцтва Польскага Радыя. Яно ня лічыцца з тым, што ў Віленскім, Навагрудзкім, Палескім і Беластоцкім ваяводзтвах радыяслухачамі зьяўляюцца ў значнай меры беларусы і што гэтыя людзі маюць свае вымаганьні і жаданьні. Чуючы праз радыё ўвёсь час толькі і выключна польскую мову, беларус хацеў-бы пачуць і сваю родную гутарку ці песьню, хацеў-бы, каб, гаворачы аб справах польскага грамадзянства, прэлегэнт сказаў некалькі словаў і аб беларускіх справах. Нажаль, у нас гэтага няма, але затое яно ёсьць на хвалі сумежнае дзяржавы; беларус пачынае лавіць гэтую хвалю і, разумеецца, трапляе пад яе ўплывы.

Да гэтага спрычыняецца яшчэ дрэнны дабор аўдыцыяў у Польскім Радыі. Яго „спакойная“ праграма з расказамі аб тым, што вясной прылятаюць птушкі, рыбы жывуць у вадзе і г. д. — ня можа спадабацца беларускаму селяніну, які хоча вестак аб цікавых для яго справах. Савецкія радыястанцыі разумеюць гэта, ведаючы што іх слухае шмат беларусаў у Польшчы; яны гавораць на розныя тэмы, цікавыя для гэтых людзей. (Прыкладам, у свой час савецкія радыястанцыі тройчы—раз з Масквы і два разы разы з Менску — перадавалі гутаркі аб ведамай на ўсю Польшчу „Нарачанскай справе“, у той час, як Вільня не сказала аб гэтай справе ані слова). Зразумела, што бальшавікі ў сваіх аўдыцыях ахварбоўваюць справу ў патрэбных для іх калёрах.

І нічога дзіўнага, што селянін настаўляе свой апарот на Менскую хвалю, скуль, як-бы там ня было, нясецца беларуская гутарка і плывуць плаўныя гукі беларускай песьні, а з імі і прапаганда, якая пастулова здабывае беларускае насельніцтва ў Польшчы. Апроціўдзеяньня няма!

Беларус заўсёды будзе старацца слухаць родную аўдыцыю, але ад Польскага Радыя залежыць, ці ён будзе слухаць гэтую аўдыцыю з Менску ці з Вільні. Трэба, каб Дырэкцыя П. Р. выбрала гэтую другую магчымасьць і пастаралася зьдзейсьніць яе. Зарганізаваць беларускія аўдыцыі з Вільні лёгка—сярод нашай інтэлігенцыі заўсёды знойдуцца здольныя і ахвотныя да працы людзі.

Трэба помніць аб тым, што адным перасьледаваньнем ня можна змагацца ані з якой прапагандай і што дзеля пасьпеху змаганьня павінна быць і пазытыўная проціўдзеючая праца.

Навучайце сваіх дзяцей чытаць і пісаць пабеларуску!

чыць некалькіх немцаў, а на вуліцам гораду (Танжэру) маршыруе шмат салдатаў — туземцаў. Усе пагранічныя пасты ўзмоцнены. Вобыскі адбываюца з нязвычайнай стараннасьцяй.

———

Партугальскае радыё паведамляе, што 11-га г. м. паўстанцкі самалёт бомбардаваў Бадахоз, ізноў заняты ўрадовымі войскамі.

Паход паўстанцкіх войскаў затрымоўваецца з прычыны адсутнасьці мастоў. Самалёт, які бомбардаваў Бадахоз,раскінуў лятучкі, у каторых заклікаецца насельніцтва гораду спыніць усякае супраціўленьне.

Бежанцы, якія зьяўляюцца галоўным чынам прадстаўнікамі крайня-левых партыяў, цьвердзяць, што Бадахоз будзе заняты паўстанцамі ў самым блізкім часе.

———

Паводле вестак, атрыманых з неафіцыяльных колаў, 11-га г. м. спусьціўся каля Бадахозу ў ваколіцах Мадрыту, занятых урадовымі войскамі, нямецкі бомбавоз тыпу Юнкерс 52. Апарат канфіскованы. Трох нямецкіх лётчыкаў і аднаго гішпанца, якія знаходзіліся ў самалёце, арыштавана.

Як кажуць, арыштаваныя думалі, што Мадрыт ужо знаходзіцца ў руках паўстанцаў.

———

Паўстанцкая радыястанцыя паведамляе, што паўстанцам удалося заняць усю правінцыю Эстрамадура (на гішпанска-партугальскай граніцы). На поўначы паўстанцы, захапіўшы Сантандэр, разьвіваюць свой пасьпех.

Буры і навальніцы.

У сёлетнім годзе даўжэйшы час, як ведама, стаялася вялікая гарачыня, якая нарабіла шмат шкоды ў гаспадарцы. Засуха шмат дзе напаліла збожжа, якое без пары пасьпела, даючы вельмі малы ураджай — прыкладам, ў браслаўскім і частцы дзісьненскага паветаў ураджай настолькі малы, што жыхарству пагражае голад.

Але ня меншыя, а мо' і большыя шкоды парабілі буры і навальніцы, якія заўсёды наступаюць пасьля вялікай гарачыні.

У некаторых ваяводзтвах буры з навальніцамі зрабілі шкоды на мільёны злотых, як, прыкладам, у келецкім ды паморскім ваяводзтвах, на нашых землях буры прайшлі ў пэўнай частцы дзісьненскага павету (празароцкая і суседнія валасьці), у некалькіх валасьцёх маладэчанскага павету (гарадоцкая, красьненская, радашкоўская, ракаўская), у некалькіх валасьцёх навагрудзкага, слонімскага, гарадзенскага ды баранавіцкага паветаў.

Наколькі вялікія зьнішчажэньні нясуць з сабою буры, відаць хоць-бы на прыкладзе тэй буры, якая прайшла 30-га ліпеня с. г. над заастравецкай валасьцяй, ашмянскага павету.

Бура захапіла 37 вёсак, прычым зусім зьнішчожыла 89 будынкаў, папсавала 3360 будынкаў, зьнішчожыла пасевы на 178 гэктарах, гароды на 123 гэктарах.Акром таго разьнясла 670 стагоў сена, зламала 1012 пладавых і да 30 тысяч лясных дрэў.

Агулам бура нарабіла шкоды на 190 тысяч злотых.

За лета засуха буры з навальніцамі нарабілі ў краі шкоды на некалькі мільёнаў злотых, пакідаючы тысячы людзей бяз куска хлеба.

З Пяршайскай валасьці,Валожынскага павету.

Сёлетняя засуха нарабіла шкоды ў гаспадарстве. Травы расьлі вельмі слаба і сена гаспадары сабралі шмат меней, чым тыя гады. Там, дзе іншыя гады зьбіралася 20 вазоў сена, сёлета выпала нейкіх 12-13 вазоў. Таксама і збожжа на ўзгорках і асабліва на пяскох дрэнна ўрадзіла — і ўкрдкае і бяз пары пасьпела. Вось таму і нажалі збожжа меней ды і ўмалотам яно пэўне-ж будзе слабое. У гляёх ды ў ніжэйшых мясцох збожжа лепш урадзіла, але агулам бяручы, відаць, сёлетні год будзе цяжкі ў гаспадарцы. *Сусед.*

МАЛЕНЬКІ ФЭЛЬЕТОН.

Прамова.

У мястэчку Куранятах пачаўся рух. Усё у ім жыло пад уражаньнем вызначанага на бліжэйшую нядзелю „вялікага агульнага сходу". Сход ладзіўся дзеля навязаньня бліжэйшага кантакту паміж уладамі і грамадзянствам — прынамся так было напісана на вялікай афішы, наклеенай на сьцяне „Даўнейшага збажовага магазыну", а цяперашняй пажарніцкай залі. У гэтай залі адбываліся пажарніцкія зборкі, вечарынкі, скокі ды іншыя мястачковыя забавы.

Ці „навязаньне кантакту" было адзінай мэтай сходу, сказаць трудна. Але гэта і ня так важна. Важна тое, што ў мястэчку пачаўся рух.

Гандляры, чые крамы знаходзіліся супроць „магазыну", назапасілі рознага роду пляшак, закусак, добра ведаючы з практыкі, што палітыка з манапольнай ходзяць разам.

Паненкі-модніцы, кожная ў скрытнасьці ад сваіх дружак і нядружак, шылі ў мясцовых краўчыхаў па апошняй модзе сукенкі, зьбіраючыся фарсануць„на сходзе" і выклікаць зайздрасьць у знаёмых.

Больш сталыя грамадзяне з „жывоцікамі" напярэдзе і лысінамі на галовах чакалі пачуць на сходзе цікавыя прамовы.

Мала рухаліся толькі „шэрыя людзі", для якіх перадусім і ладзіўся гэны сход. — Гэта толькі страта часу. Усё роўна нічога добрага ня зробяць. Як было цяжкое жыцьцё, так яно і астанецца.

Інакш думаў толькі адзін з гэтых „шэрых людзей", а імення Васіль Пышка.

———

Васіль Пышка ўжо даўно нaракаў на жыцьцё. У яго гарачым сэрцы даволі назьбіралася злосьці „на ўсіх і на ўсё". І хоць гэнае злосьць звычайна зьнікала пасьля добрага абеду, калі Васіль Пышка выходзіў на так добра знаёмыя яму вуліцы мястэчка, аднак яе сьляды усё-ж аставаліся.

Васіль Пышка таксама даўно пастанавіў рашуча змагацца з усім, што гэную злосьць выклікала. Але, нажаль, ён аніяк ня мог знайсьці спосабаў змаганьня. Ад гэтага злосьць і абурэньне Пышкі толькі расьлі і павялічваліся.

Ажно неяк, спацыруючы пасьля абеду, Пышка ўгледзіў афішу на сьцяне „магазыну", стаў каля яе і тут-жа вычытаў, што пасьля рэфэратаў адбудзецца агульная дыскусія.

У галаве Пышкі віхрам праняслiся думкі:

„Дыскусія... Урэшце... Цяпер я ім пакажу! Скажу прамову!... Пачну барацьбу з „несправядлівасьцяй!"...

Хуткім шагам, ледзь не бягом, кінуўся Васіль Пышка дамоў. Дома зараз-жа дастаў паперу, алавік і пачаў пісаць сваю прамову. Аж пот выступіў на лобе — так заядла думаў і пісаў Пышка. Скончыў Пышка пісаць, некалькі разоў прачытаў сваю прамову і вывучыў яе напамяць.

Ідучы на сход, Васіль Пышка з грозным мінай пакручваў свае вусы і думаў аб тым, як ён пакажа сябе на сходзе...

Ён цьвёрдым тонам папрасіць голасу. Урачыстым, рытмічным шагам зузыйдзе на трыбуну. Пагладзіць валасы, гляне на перапоўненую залю і пачне:

— Паважаныя грамадзянкі, паважаныя грамадзяне і, наагул, сабраныя людзі! Я апынуўся на гэтай трыбуне дзеля таго, каб сказаць некалькі слоў аб нашым жыцьці.

Грамадзяне і грамадзянкі! Можна коратка сказаць, дрэнныя насталі часы. Крызыс ахапіў усіх нас і, можна сказаць, няма ніякага руху. Людзі парабіліся няма ведама якімі, кожны глядзіць на другога ваўком.

А чаму ўсё гэта? Ды таму, што крызыс ідзе за крызысам, дэфіцыт за дэфіцытам, дэфляксыя за дэфляксыяй.

Дзе-ж выхад з такога палажэньня? Які ратунак?

Вось-жа грамадзяне, мы жывём у веку дэмократыі, і я прапаную супольнымі"...

У гэтым месцы Васіль Пышка перарваў паўтараньне свае прамовы, бо апынуўся якраз перад дзьвярыма „магазыну".

———

Заля ня была перапоўненай, як спадзяваўся Пышка. На першых месцах сядзелі прадстаўнікі тутэйшых „уладаў". За імі сядзелі больш вядомыя мястачковыя грамадзяне.

Вёрткія паненкі са злоснай іроніяй аглядалі сукенкі сваіх знаёмых паненак і паняў.

Каля дзьвярэй стаяла невялікая групка „шэрых людзей", сказа паглядаўшыя на пярэдніе месцы.

Назіраньні Пышкі перарваў званок старшыні сходу. Пачаліся рэфэраты і прамовы, а пасьля агульная дыскусыя.

Пышка папрасіў голасу. Але вышла зусім ня так, як думалася раней.

Той быў зусім ня грозны. І зараз-жа Пышка адчуў, што вочы усіх сядзеўшых на першых месцах скіраваліся на яго.

Пышку ахапіў нейкі страх. Ён хацеў ісьці на трыбуну, але ногі ня слухаліся.

Тады адважны барацьбіт за праўду толькі падняўся і кашлянуўшы, нясьмела сказаў:

—„Я, так сказаць, нічога... Я толькі хацеў сказаць, што варта зачыніць хвортку у вакне, бо прадзьмухае" — і сеў ізноў.

І ніхто больш з „шэрых людзей" не сказаў ані слова на сходзе.

Сход скончыўся. Людзі моўчкі разыходзіліся па хатах.

———

На другі дзень паплылі рапарты і мэльдункі з Куранятаў аб тым, як адбыўся сход, як усім сабраным на сходзе вельмі падабаліся прамовы і ніхто ня выказаў нечага супярэчнага з пагля́дамі арганізатараў сходу.

А жыцьцё ішло наперад, не звярочаўшы ўвагі на тыя гаці, якімі зьбіраліся яго затрымаць...

М-ы.

Прыезд ген. Гамэлена ў Варшаву.

У сераду 12 г. м. прыбыў у Варшаву начальнік францускага генэральнага штабу ген. Гамэлен.

У сувязі з гэтым польскія газэты перапоўнены тэлеграмамі з Парыжу, Бэрліну і Лёндану, якія сьведчаць аб тым, што ўся сусьветная прэса прыдае гэнаму візыту ген. Гамэлена вялікае значэньне.

Ген. Гамэлен пасьля варшаўскага візыту ў ген. Рыдз-Сьміглага паедзе ў Кракаў дзеля адведаньня месца супачынку Маршалка Язэпа Пілсудскага.

Пашырайце нашу газэту.

Рэдактар: А. ФЛЕРАЎ. Выдавец: М. ШЧАСТНЫ. Друк. Я. Левіна Вільня, Нямецкая вул. 22. Тэл. 21-14.